

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 7.10.2020
COM(2020) 620 final

ANNEX 2

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

της

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

**Μια Ένωση ισότητας:
στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά**

{SWD(2020) 530 final}

ΛΕΣΜΗ ΔΕΙΚΤΩΝ

Ο γενικός στόχος της παρούσας δέσμης δεικτών είναι η παρακολούθηση της προόδου σε σχέση με τους στόχους και τους επιμέρους στόχους του στρατηγικού πλαισίου της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά. Για την επίτευξη αυτού του γενικού στόχου, τα κράτη μέλη πρέπει να εφαρμόσουν μια σειρά μέτρων σε τομείς προτεραιότητας, καθένας από τους οποίους έχει τον ειδικό οριζόντιο ή τομεακό στόχο του.

Η δέσμη δεικτών που θα χρησιμοποιηθεί για μέτρηση της προόδου όσον αφορά την επίτευξη αυτών των στόχων αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της ομάδας εργασίας για τους δείκτες και την υποβολή εκθέσεων σε θέματα ισότητας, ένταξης και συμμετοχής των Ρομά, η οποία τελεί υπό τον συντονισμό του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: FRA). Μέλη της ομάδας εργασίας είναι τα εθνικά σημεία επαφής για τους Ρομά από 20 κράτη μέλη και οι εκπρόσωποι των στατιστικών υπηρεσιών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Επιπλέον, η δέσμη ευθυγραμμίστηκε με τους δείκτες και τους στόχους που έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο σχετικών ενωσιακών πρωτοβουλιών για την περίοδο έως το 2030 και με τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης (στο εξής: ΣΒΑ). Η πλήρης έκθεση είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση <https://fra.europa.eu/en/news/2020/roma-working-party-consultations-roma-inclusion-monitoring-framework>.

Η δέσμη δεικτών βασίζεται στο υπόδειγμα δεικτών «διάρθρωση-διαδικασία-αποτέλεσμα», τη χρήση του οποίου συνιστά η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα (στο εξής: OHCHR) κατά την αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τα πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το υπόδειγμα αυτό καθιστά δυνατή την αξιολόγηση:

- α) των ισχυόντων νομικών πλαισίων και πλαισίων πολιτικής (διαρθρωτικοί δείκτες)·
- β) των ειδικών παρεμβάσεων για την εφαρμογή του (δείκτες διαδικασιών)·
- γ) των επιτευγμάτων που διαπιστώθηκαν από τους δικαιούχους (δείκτες αποτελεσμάτων).

Διαρθρωτικοί δείκτες: Τα ενωσιακά και τα εθνικά νομικά πλαίσια και οι στρατηγικές που εφαρμόζονται για τη συμμόρφωση με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (για τους Ρομά, με το στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά).

Δείκτες διαδικασιών: Οι συγκεκριμένες παρεμβάσεις και δράσεις (π.χ. προγράμματα, έργα, μέτρα) που έχουν τεθεί σε εφαρμογή για την επίτευξη των στόχων και των επιμέρους στόχων των εθνικών στρατηγικών πλαισίων για τους Ρομά, μέσω της εφαρμογής των αναφερόμενων νομικών διατάξεων και διατάξεων πολιτικής.

Δείκτες αποτελεσμάτων: Η επιτόπου κατάσταση και τυχόν αλλαγές στην άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων ατόμων με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, όπως η εθνοτική καταγωγή στην περίπτωση των Ρομά. Πρόκειται κυρίως για τυποποιημένους δείκτες, οι οποίοι συμπληρώνονται με δεδομένα που μπορούν να αναλυθούν σε διαφορετικές κατηγορίες εθνοτικής καταγωγής, φύλου και ηλικίας. Στα κράτη μέλη στα οποία δεν υπάρχουν τέτοιου είδους δεδομένα, μπορούν να χρησιμοποιούνται ως υποκατάστατο τα κοινωνικοοικονομικά δεδομένα. Οι δείκτες θα πρέπει να είναι σύμφωνοι με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» ή τυχόν δείκτες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού για την περίοδο μετά το 2020, καθώς και με τα πεδία τομεακής πολιτικής που καλύπτουν τους στόχους του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, όπως η εκπαίδευση, η υγεία και η απασχόληση.

ΣΤΟΧΟΙ, ΚΥΡΙΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ, ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ

Το πλαίσιο παρακολούθησης σχεδιάστηκε ρητά για την παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά την επίτευξη των στόχων πολιτικής. Οι στόχοι αντικατοπτρίζονται στους δείκτες αποτελεσμάτων (κύριοι και δευτερεύοντες), ενώ οι επιμέρους στόχοι θα μπορούσαν να είναι η κατάσταση που θα ήθελαν τα κράτη μέλη να επιτύχουν έως το 2030 σε κάθε τομέα της ισότητας, της ένταξης και της συμμετοχής των Ρομά. Το πλαίσιο βασίζεται στις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για τη βελτίωση της νομοθεσίας¹, στο στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για τους Ρομά όσον αφορά την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή και

¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017): [Κατευθυντήριες γραμμές για τη βελτίωση της νομοθεσίας. Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής](#). Βρυξέλλες, 7 Ιουλίου 2017· SWD(2017) 350.

στην πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά.

Οι περισσότεροι δείκτες αποτελεσμάτων βασίζονται σε έρευνες, αλλά θα πρέπει να συμπληρώνονται με διοικητικά δεδομένα, π.χ. για τις υποδομές, τον οικιστικό διαχωρισμό, κ.λπ.

Κύριοι δείκτες: Πρόκειται για δείκτες αποτελεσμάτων που βασίζονται σε έρευνες και είναι υποχρεωτικοί για όλα τα κράτη μέλη για τα οποία υπάρχουν ή μπορούν να συγκεντρωθούν στο μέλλον τέτοια δεδομένα. Οι χώρες που δεν πραγματοποιούν επιτόπια συλλογή ποσοτικών δεδομένων (αναλυτικά κατά εθνότητα ή δεδομένα υποκατάστασης) θα πρέπει να εξετάζουν το ενδεχόμενο συλλογής ποιοτικών δεδομένων και διαμόρφωσης στόχων προς την κατεύθυνση δεικτών διαδικασιών (βλ. κατωτέρω).

Δευτερεύοντες δείκτες αποτελεσμάτων: Πρόκειται για δείκτες πλαισίου οι οποίοι συμπληρώνουν τους κύριους δείκτες του στόχου. Τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν αν θα τους συμπληρώσουν ή όχι.

Υπάρχει διαφορά μεταξύ της υποχρέωσης συμπλήρωσης των δεικτών και της συλλογής δεδομένων για τους δείκτες. Για παράδειγμα, τα θέματα του διαχωρισμού στην εκπαίδευση, της πρόσβασης σε τρεχούμενο νερό ή των πιστοποιητικών γέννησης είναι πιο σημαντικά σε ορισμένες χώρες απ' ό,τι σε άλλες. Επίσης, ορισμένοι δευτερεύοντες δείκτες θα μπορούσαν να αποτελέσουν βασικούς δείκτες, αν είναι ιδιαίτερα σημαντικοί σε μια συγκεκριμένη χώρα, για παράδειγμα η ιατρική ασφαλιστική κάλυψη.

Δείκτες διαδικασιών: Συνδυασμός νομικών και οικονομικών στοιχείων, τύπων μέτρων, ικανότητας των συντελεστών υλοποίησης, επιπέδου συνεργασίας με τις κοινότητες Ρομά και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (στο εξής: ΟΚΠ). Είναι προαιρετικό για τα κράτη μέλη να επιλέγουν τους δείκτες και τους τομείς παρεμβάσεων πολιτικής εντός των στρατηγικών τους πλαισίων.

Πίνακας 1: Επισκόπηση των κύριων στόχων και δεικτών της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά

	Οριζόντιοι στόχοι		Κύριοι δείκτες της ΕΕ	Σχετικός/-οί ΣΒΑ
1	Καταπολέμηση και πρόληψη του αντιτσιγγανισμού και των διακρίσεων²	1	Ποσοστό ατόμων που θεωρούν ότι υπέστησαν διακρίσεις λόγω του ότι είναι Ρομά σε κάποιον από τους τομείς που καλύπτονται από την έρευνα κατά τους τελευταίους 12 μήνες	ΣΒΑ 10.3.1 ΣΒΑ 16.β.1
		2	Ποσοστό ατόμων του γενικού πληθυσμού που δεν νιώθουν άνετα εάν έχουν γείτονες Ρομά	
2	Αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού	3	Ποσοστό κινδύνου φτώχειας (κάτω του 60 % του διάμεσου ισοδύναμου εισοδήματος μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις)	ΣΒΑ 1.2.1
		3.1	Παιδιά κάτω των 18 ετών που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας	ΣΒΑ 1.2.2
		4	Ποσοστό ατόμων που ζουν σε νοικοκυριό με σοβαρή υλική στέρηση (δεν μπορούν να αγοράσουν 4 είδη από τα 9, π.χ. τρόφιμα, να καλέσουν φίλους κ.λπ.)	ΣΒΑ 1
		4.1	Παιδιά κάτω των 18 ετών που ζουν με σοβαρή υλική στέρηση*	ΣΒΑ 1
3	Προώθηση της συμμετοχής με την ενδυνάμωση, τη συνεργασία και την οικοδόμηση	4	Ποσοστό ατόμων που έκριναν ότι υπέστησαν διακρίσεις (σε οποιονδήποτε τομέα) τους τελευταίους 12 μήνες και ανέφεραν το τελευταίο περιστατικό διακρίσεων λόγω του ότι είναι Ρομά	
		5	Δείκτες προώθησης της ενεργού πολιτότητας και της	

² Οι επιχειρησιακοί στόχοι στο πλαίσιο αυτού του οριζόντιου στόχου περιλαμβάνουν την καταπολέμηση των διακρίσεων, της παρενόχλησης, των εγκλημάτων μίσους και της ρητορικής μίσους κατά των Ρομά· την προώθηση της ιστορίας, του πολιτισμού και της αναγνώρισης των Ρομά (ευαισθητοποίηση) και της συμφιλίωσης.

	εμπιστοσύνης		συμμετοχής ΥΠΟ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	
	Τομεακοί στόχοι		Κύριοι δείκτες της ΕΕ	Σχετικός/-οί ΣΒΑ
4	Αύξηση της πραγματικής ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτική συμπεριληπτική γενική εκπαίδευση	6	Ποσοστό παιδιών ηλικίας από 3 ετών έως την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που φοιτούν στην προσχολική αγωγή και φροντίδα	ΣΒΑ 4.2.2
		7	Ποσοστό ατόμων 20-24 ετών που έχουν ολοκληρώσει τουλάχιστον την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΣΒΑ 4.3
		8	Ποσοστό παιδιών 6-15 ετών που φοιτούν σε σχολεία όπου «όλοι ή οι περισσότεροι συμμαθητές είναι Ρομά» όπως ανέφεραν οι απαντήσαντες (μόνο επιλεγμένες χώρες)	
5	Αύξηση της πραγματικής ισότιμης πρόσβασης σε αμειβόμενη ποιοτική και βιώσιμη απασχόληση	9	Ποσοστό ατόμων που κατά δήλωσή τους έχουν ως κύρια δραστηριότητά τους «αμειβόμενη εργασία» (συμπεριλαμβανομένων πλήρους απασχόλησης, μερικής απασχόλησης, εργασίας ad hoc, αυτοαπασχόλησης και περιστασιακής εργασίας ή εργασίας κατά τις τελευταίες τέσσερις εβδομάδες), 20-64 ετών	ΣΒΑ 8.5
		10	Ποσοστό νέων ηλικίας 15-29 ετών*** των οποίων η τρέχουσα κύρια δραστηριότητα είναι «εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης» (ΕΑΕΚ)	ΣΒΑ 8.6.1
		11	Χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση: διαφορά στο ποσοστό αμειβόμενης εργασίας μεταξύ γυναικών και ανδρών, 20-64 ετών	ΣΒΑ 8.5
6	Βελτίωση της υγείας των Ρομά και αύξηση της πραγματικής ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτική υγειονομική περίθαλψη και κοινωνικές υπηρεσίες	12	Διαφορά του προσδόκιμου επιβίωσης κατά τη γέννηση (γενικός πληθυσμός σε σχέση με τους Ρομά)	
		13	Ποσοστό ατόμων που έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και κοινωνικές υπηρεσίες, ΥΠΟ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	
7	Αύξηση της πραγματικής ισότιμης πρόσβασης σε επαρκή μη διαχωρισμένη στέγαση και βασικές υπηρεσίες ³	14	Ποσοστό ατόμων που ζουν σε συνθήκες στέρησης στέγασης (σε πολύ σκοτεινό διαμέρισμα, με διαρροή στην οροφή/υγρασία στους τοίχους ή στο δάπεδο, χωρίς λουτρό/ντους, χωρίς εσωτερικό αποχωρητήριο)	ΣΒΑ 11.1
		15	Ποσοστό ατόμων που ζουν σε νοικοκυριό το οποίο δεν έχει τον ελάχιστο αριθμό δωματίων σύμφωνα με τον ορισμό της Eurostat για την υπερπληρότητα	
		16	Ποσοστό ατόμων που ζουν σε νοικοκυριό χωρίς τρεχούμενο νερό εντός της κατοικίας (μόνο επιλεγμένες χώρες)	ΣΒΑ 6.1.1

Τα δεδομένα του FRA για τους δείκτες συμπλήρωσης μπορούν να αναλυθούν ανά **φύλο, ηλικία, βαθμό αστικοποίησης (DEGURBA)**

*Θα αντικατασταθεί από την κοινωνική και υλική στέρηση (Eurostat [ilc_mdsd07]) και τον αντίστοιχο δείκτη για τα παιδιά, εάν χρησιμοποιείται στην έκθεση για τους ΣΒΑ για τον γενικό πληθυσμό στο μέλλον

** Τα τρέχοντα δεδομένα που βασίζονται σε έρευνες του FRA καλύπτουν μόνο την ηλικιακή ομάδα 16-29 ετών.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Σε χώρες όπου είναι αδύνατη η συλλογή εθνοτικών δεδομένων, μπορούν να χρησιμοποιούνται δεδομένα υποκατάστασης, για παράδειγμα με βάση κοινωνικοοικονομικά δεδομένα. Η συλλογή δεδομένων μπορεί να πραγματοποιείται σε οικισμούς και περιφερειακές μονάδες που προσδιορίζονται ως διαχωρισμένοι/-ες ή με υψηλό ποσοστό ευάλωτων ατόμων. Η βασική παραδοχή θα πρέπει να είναι ότι ο πληθυσμός σε

³ Όπως υπηρεσίες ύδρευσης, κατάλληλης αποχέτευσης, συλλογής και διαχείρισης αποβλήτων, ηλεκτρική ενέργεια, φυσικό αέριο, πρόσβαση σε συγκοινωνίες, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και ψηφιακές επικοινωνίες (σύμφωνα με την αρχή 20 του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων). Ένας επιχειρησιακός στόχος στο πλαίσιο αυτού του τομεακού στόχου είναι η προώθηση της περιβαλλοντικής δικαιοσύνης και η καταπολέμηση της περιβαλλοντικής στέρησης.

αυτές τις κοινότητες περιλαμβάνει υψηλό ποσοστό ατόμων που είναι Ρομά ή υπάρχει ισχυρή αντίληψη ότι είναι Ρομά και, ως εκ τούτου, είναι ευάλωτα στον κοινωνικό αποκλεισμό και τις διακρίσεις. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα εν λόγω δεδομένα υποκατάστασης θα μπορούσαν να περιορίζουν τη συλλογή δεδομένων σε δεδομένα μόνο για τις πιο περιθωριοποιημένες ομάδες και να αποκλείουν άτομα που δεν υφίστανται οικονομική στέρηση, αλλά εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν τις συνέπειες του αντιτσιγγανισμού στην καθημερινή τους ζωή ή όταν αποκαλύπτουν την ταυτότητά τους. Στις περιπτώσεις αυτές, είναι σημαντικό να συμπληρώνονται τα δεδομένα υποκατάστασης με ποιοτικά και διοικητικά δεδομένα από έρευνες και διαβουλεύσεις με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, εθνικούς οργανισμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τοπικές αρχές. Εάν δεν υπάρχουν ποσοτικά δεδομένα, οι χώρες εξακολουθούν να ενθαρρύνονται να συλλέγουν ποιοτικά δεδομένα σε επίπεδο δεικτών διαδικασιών.

Τα στοιχεία για τους δείκτες ποιοτικών διαδικασιών μπορούν να προέρχονται από διάφορες πηγές. Από το 2016, τα κράτη μέλη υποβάλλουν στην Επιτροπή εκθέσεις σχετικά με τους δείκτες διαδικασιών που σχετίζονται με τα σημαντικά πεδία πολιτικής τα οποία περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου του 2013, χρησιμοποιώντας ένα εναρμονισμένο υπόδειγμα ηλεκτρονικής υποβολής εκθέσεων. Ωστόσο, τα δεδομένα αυτά, ακόμη και όταν είναι συγκρίσιμα μεταξύ των χωρών, αντιπροσωπεύουν μόνο ένα μικρό μέρος των πληροφοριών για τις διαδικασίες, οι οποίες είναι απαραίτητες για την ορθή παρακολούθηση σε επίπεδο διαδικασίας. Το δεύτερο σκέλος της συλλογής δεδομένων για τις διαδικασίες, δηλαδή δεδομένων που αντικατοπτρίζουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των προκλήσεων όσον αφορά την ένταξη των Ρομά και τα μέτρα για την αντιμετώπισή τους στα επιμέρους κράτη μέλη, είναι εξίσου σημαντικό για την ανάπτυξη ενός άρτιου εθνικού συστήματος παρακολούθησης και, ως εκ τούτου, καίριας σημασίας για ένα επιτυχημένο εθνικό στρατηγικό πλαίσιο για τους Ρομά. Επιπλέον, συνιστάται να αποτελεί η κοινωνία των πολιτών των Ρομά μέρος της διαδικασίας παρακολούθησης και της ανάπτυξης των εθνικών συστημάτων συλλογής δεδομένων και παρακολούθησης. Κατευθυντήριες γραμμές για τη βελτίωση της συλλογής και χρήσης των δεδομένων για την ισότητα έχουν παρασχεθεί από την υποομάδα για τα δεδομένα σχετικά με την ισότητα της ομάδας υψηλού επιπέδου της ΕΕ για την καταπολέμηση των διακρίσεων, την ποικιλομορφία και την ισότητα⁴.

Το 2016 τα κράτη μέλη άρχισαν να υποβάλλουν στην Επιτροπή εκθέσεις σχετικά με τους δείκτες διαδικασιών, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου του 2013 για αποτελεσματικά μέτρα ένταξης των Ρομά. Οι εργασίες αυτές πρέπει να συνεχιστούν στο πλαίσιο της ομάδας εργασίας του FRA για τους δείκτες και την υποβολή εκθέσεων.

ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Στόχος 1: Καταπολέμηση και πρόληψη του αντιτσιγγανισμού και των διακρίσεων

Κύριοι δείκτες:	Γενικός πληθυσμός
1) Ποσοστό των ατόμων που θεωρούν ότι υπέστησαν διακρίσεις λόγω του ότι είναι Ρομά σε κάποιον από τους τομείς που καλύπτονται από την έρευνα κατά τους τελευταίους 12 μήνες	Ενδεχόμενη σύνδεση με την έρευνα του FRA για τους Ρομά (στο εξής: FRS) ⁵ ΣΒΑ 10.3.1 και 16.β.1
2) Ποσοστό ατόμων του γενικού πληθυσμού που δεν νιώθουν άνετα εάν έχουν γείτονες Ρομά	Έρευνα του FRA για τους Ρομά

Στόχος 1-α: Καταπολέμηση των διακρίσεων, της παρενόχλησης, των εγκλημάτων μίσους και της ρητορικής μίσους κατά των Ρομά

Δείκτες αποτελεσμάτων Δευτερεύοντες (προαιρετικά)
--

⁴ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/final_guidelines_4-10-18_without_date_july.pdf.

⁵ Έρευνα του FRA για τα θεμελιώδη δικαιώματα.

Δείκτης	Γενικός πληθυσμός
Ποσοστό ατόμων ηλικίας 16 ετών και άνω που έχουν υποστεί τουλάχιστον 5 πράξεις παρενόχλησης με κίνητρο το μίσος λόγω του ότι είναι Ρομά τους τελευταίους 12 μήνες πριν από την έρευνα	μ.δ. / ενδεχόμενη σύνδεση με τη FRS ΣΒΑ 10.3.1 ΣΒΑ 16.β.1
Ποσοστό ατόμων ηλικίας 16 ετών και άνω (από το σύνολο των απαντησάντων) που δέχθηκαν επίθεση λόγω του ότι είναι Ρομά κατά τους τελευταίους 12 μήνες	μ.δ. / ενδεχόμενη σύνδεση με τη FRS ΣΒΑ 16.1.3

Δείκτες διαδικασιών για τον στόχο 1-α: Καταπολέμηση των διακρίσεων, της παρενόχλησης, των εγκλημάτων μίσους και της ρητορικής μίσους κατά των Ρομά	
Δείκτης — Διάσταση Α — Θεσμικό πλαίσιο	
- τα εθνικά στρατηγικά πλαίσια για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά ή τα σχετικά σύνολα εγγράφων πολιτικής περιλαμβάνουν ρητά μέτρα για την καταπολέμηση του αντισιγγανισμού· - το εθνικό σχέδιο δράσης για την εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών πλαισίων για τους Ρομά του οικείου κράτους μέλους της ΕΕ προβλέπει ειδικά μέτρα για την αντιμετώπιση του αντισιγγανισμού και των διακρίσεων· - οι φορείς ισότητας παρακολουθούν τακτικά την εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών πλαισίων για τους Ρομά όσον αφορά τη συμμόρφωση με την οδηγία για τη φυλετική ισότητα και την απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών ρατσισμού και ξενοφοβίας και καταγράφουν τις περιπτώσεις διακριτικής μεταχείρισης σε βάρος των Ρομά· - καταρτίζονται και δημοσιεύονται τακτικά εκθέσεις και έρευνες για την καταπολέμηση των διακρίσεων· - ο αντισιγγανισμός αναγνωρίζεται στα νομικά πλαίσια, στις πολιτικές, στα έγγραφα πολιτικής και στα μέτρα εφαρμογής των πολιτικών των κρατών μελών· - ο αντισιγγανισμός παρέχεται ως κατηγορία στην καταχώριση δεδομένων σχετικά με τα εγκλήματα μίσους· - έχει διατεθεί χρηματοδότηση για τα ειδικά μέτρα αντιμετώπισης του αντισιγγανισμού και των διακρίσεων· - στο προσωπικό των δήμων με σημαντικό πληθυσμό Ρομά υπάρχει ειδική/-ές θέση/-εις συμβούλου για τους Ρομά.	
Δείκτης — Διάσταση Β — Συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις	
- υπάρχει δημόσια προσβάσιμο σύστημα για την παρακολούθηση των δικαστικών υποθέσεων και των καταγγελιών περιστατικών αντισιγγανισμού στους εθνικούς φορείς ισότητας· - υπάρχει και λειτουργεί δημόσια προσβάσιμο σύστημα για την παρακολούθηση των υποθέσεων και των περιστατικών διακρίσεων, ρητορικής μίσους και εγκλημάτων μίσους κατά των Ρομά και για την καταγγελία τους στους εθνικούς φορείς ισότητας ή στον διαμεσολαβητή, τους εισαγγελείς ή την αστυνομία· - υπάρχει σύστημα εκπαίδευσης των αστυνομικών υπαλλήλων σχετικά με τη μη διακριτική μεταχείριση και την αναγνώριση του εγκλήματος λόγω προκατάληψης, με συγκεκριμένες ενότητες για τις διακρίσεις σε βάρος των Ρομά· - τα κράτη μέλη παρέχουν στους Ρομά χρόνο παρουσίας στα δημόσια μέσα ενημέρωσης· - τα κράτη μέλη διεξάγουν εκστρατείες ευαισθητοποίησης· - υπάρχουν εργαλεία για καταγγελία της ρητορικής μίσους και των εγκλημάτων μίσους και είναι εύκολα προσβάσιμα· - οργανώνονται πρωτοβουλίες/κατάρτιση με τη συμμετοχή εταιρειών πληροφορικής (Google, Facebook, Twitter κ.λπ.) για τον καλύτερο εντοπισμό του αντισιγγανικού περιεχομένου στις πλατφόρμες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης· - οργανώνονται πρωτοβουλίες/κατάρτιση για τις εταιρείες των μέσων ενημέρωσης όσον αφορά την καταγραφή και την αντιμετώπιση υποθέσεων αντισιγγανισμού και ρητορικής μίσους.	
Δείκτης — Διάσταση Γ — Ποιότητα των διαδικασιών λήψης αποφάσεων	

- Οι ΟΚΠ των Ρομά συμμετέχουν ενεργά στην ανάπτυξη ειδικών μέτρων για την αντιμετώπιση του αντιτισιγανισμού και των διακρίσεων·
- οι ΟΚΠ των Ρομά συμμετέχουν στις επιτροπές παρακολούθησης του επιχειρησιακού προγράμματος των ταμείων της ΕΕ, στο πλαίσιο του οποίου εφαρμόζονται τα ειδικά μέτρα για την αντιμετώπιση του αντιτισιγανισμού και των διακρίσεων·
- οι ΟΚΠ των Ρομά συμμετέχουν στην παρακολούθηση των αποτελεσμάτων των εφαρμοζόμενων μέτρων.

Στόχος 1-β: Προώθηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με την ιστορία, τον πολιτισμό, την αναγνώριση και τη συμφιλίωση των Ρομά

Δείκτες αποτελεσμάτων: Δευτερεύοντες (προαιρετικά): Δεν έχουν ακόμη αναπτυχθεί δείκτες σε αυτόν τον τομέα· ορισμένοι πιθανοί θεματικοί τομείς για την ανάπτυξη τέτοιων δεικτών είναι, μεταξύ άλλων:

- η συνειδητοποίηση του γενικού πληθυσμού ότι οι Ρομά αποτελούν αναγνωρισμένη εθνική μειονότητα·
- η ευαισθητοποίηση του γενικού πληθυσμού σχετικά με την ιστορία, τη λογοτεχνία, τις τέχνες, τον πολιτισμό, τη μουσική και την πολιτική των Ρομά·
- η συμμετοχή του γενικού πληθυσμού σε πολιτιστικά φεστιβάλ Ρομά και σε άλλες δημόσιες εκδηλώσεις·
- η συνειδητοποίηση του γενικού πληθυσμού ότι η γλώσσα ρομανί είναι αναγνωρισμένη μη εδαφική γλώσσα βάσει του Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης για τις περιφερειακές και μειονοτικές γλώσσες·
- η ευαισθητοποίηση του γενικού πληθυσμού σχετικά με το Ολοκαύτωμα των Ρομά.

Δείκτες διαδικασιών για τον στόχο 1-α: Προώθηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με την ιστορία, τον πολιτισμό, την αναγνώριση και τη συμφιλίωση των Ρομά

Δείκτης — Διάσταση Α — Θεσμικό πλαίσιο

- τα εθνικά στρατηγικά πλαίσια για τους Ρομά ή τα σχετικά έγγραφα πολιτικής περιλαμβάνουν ρητά μέτρα με δείκτες και στόχους για την προώθηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με την ιστορία και τον πολιτισμό των Ρομά·
- το Ολοκαύτωμα των Ρομά αναγνωρίζεται και οι ημέρες που είναι αφιερωμένες στη μνήμη του αποτελούν μέρος του ημερολογίου των επίσημων αργιών·
- υπάρχουν μνημεία ή σημεία μνήμης για το Ολοκαύτωμα των Ρομά·
- η συμβολή των προσωπικοτήτων Ρομά στην ιστορία του κράτους μέλους αναγνωρίζεται και αποτελεί μέρος του ημερολογίου των επίσημων αργιών·
- η ιστορία, ο πολιτισμός και οι τέχνες των Ρομά αποτελούν μέρος των επίσημων προγραμμάτων σπουδών σε σχολεία, πανεπιστήμια και ακαδημαϊκά μαθήματα·
- τα σχετικά εθνικά προγράμματα γενικών πολιτιστικών εκδηλώσεων περιλαμβάνουν πολιτιστικές πρωτοβουλίες για τους Ρομά·
- υπάρχουν και λειτουργούν επιτροπές εμπειρογνομόνων για τον αντιτισιγανισμό (επιτροπές για την αλήθεια, την αναγνώριση και τη συμφιλίωση), με σκοπό τη βαθύτερη κατανόηση των φραγμών και των μηχανισμών αποκλεισμού στο εσωτερικό του κράτους μέλους·
- υπάρχουν οι απαραίτητες δομές για την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης για τις περιφερειακές και μειονοτικές γλώσσες·
- πραγματοποιούνται τακτικές ανταλλαγές για θέματα που αφορούν τις τέχνες, τον πολιτισμό και την ιστορία των Ρομά στα διορισμένα συμβουλευτικά όργανα της κυβέρνησης, με στόχο να υπάρχει αντίκτυπος στις πολιτικές·
- προβλέπεται και διατίθεται ετήσιος κρατικός προϋπολογισμός για την υποστήριξη των πολιτιστικών οργανώσεων Ρομά που προωθούν τον πολιτισμό των Ρομά·
- προβλέπεται και διατίθεται ετήσιος κρατικός προϋπολογισμός σε τοπικά μέσα ενημέρωσης Ρομά (έντυπα, διαδικτυακά, τηλεοπτικά, ραδιοφωνικά)·
- προβλέπεται και διατίθεται προϋπολογισμός σε επίπεδο δήμου και τοπικής κοινότητας για τα

τοπικά μέσα ενημέρωσης Ρομά και την προώθηση των τεχνών και του πολιτισμού των Ρομά· • τα υπουργεία και οι κρατικοί οργανισμοί με αρμοδιότητες για τη νεολαία διαθέτουν υπηρεσίες ειδικά επιφορτισμένες με την ένταξη των νέων Ρομά και την ανάπτυξη της ικανότητας των οργανώσεων νεολαίας Ρομά.
Δείκτης — Διάσταση Β — Συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις
• η ιστορία και ο πολιτισμός των Ρομά διδάσκονται στα σχολεία· • προσφέρεται δωρεάν διδασκαλία της γλώσσας ρομανί στα σχολεία· • οι εκπαιδευτικοί και το προσωπικό των σχολείων λαμβάνουν κατάρτιση σχετικά με τη συμπεριληπτική εκπαίδευση και την πολυμορφία· • οι εκπαιδευτικοί και το προσωπικό των σχολείων λαμβάνουν κατάρτιση σχετικά με τον πολιτισμό και την ιστορία των Ρομά, συμπεριλαμβανομένης της ιστορίας του Ολοκαυτώματος των Ρομά· • παρέχονται ευκαιρίες κατάρτισης στις τέχνες, τον πολιτισμό και την ιστορία των Ρομά σε δημόσιους υπαλλήλους, εκπαιδευτικούς, αστυνομικούς κ.λπ.· • προβλέπεται και διατίθεται κατ' αποκλειστικότητα χρόνος μετάδοσης στα δημόσια μέσα ενημέρωσης για τις τέχνες και τον πολιτισμό των Ρομά· • προβλέπεται και διατίθεται κατ' αποκλειστικότητα χρόνος μετάδοσης στα δημόσια μέσα ενημέρωσης για ειδήσεις στη γλώσσα ρομανί· • διατίθεται κατ' αποκλειστικότητα χρόνος στη σκηνή των φεστιβάλ για την ανάδειξη του πολιτισμού των Ρομά, με υποστήριξη από δημόσια κονδύλια· • το ποσοστό των θετικών έναντι των αρνητικών αφηγημάτων σχετικά με τους Ρομά αυξάνεται στα γενικά μέσα ενημέρωσης και στον Τύπο.
Δείκτης — Διάσταση Γ — Ποιότητα των διαδικασιών λήψης αποφάσεων
• ζητείται η γνώμη των ΟΚΠ σχετικά με την ανάγκη διάθεσης κονδυλίων από τον προϋπολογισμό των κρατών μελών για τη στήριξη της τέχνης και του πολιτισμού των Ρομά· • τα κυβερνητικά συμβουλευτικά όργανα που παρέχουν ανάδραση σχετικά με την κατανομή του κρατικού προϋπολογισμού για την υποστήριξη των εθνικών στρατηγικών πλαισίων για τους Ρομά είναι σε θέση να υποβάλουν τις προτάσεις τους για έργα που σχετίζονται με τις τέχνες και τον πολιτισμό των Ρομά· • αναπτύσσονται ειδικά μέτρα για την προώθηση των τεχνών, του πολιτισμού και εκδηλώσεων εορτασμού σε σύμπραξη με τις ΟΚΠ των Ρομά και τους επιζώντες του Ολοκαυτώματος των Ρομά και/ή των απογόνων τους· • οι ΟΚΠ των Ρομά συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με την ανάπτυξη ειδικών μέτρων για την προώθηση των τεχνών και του πολιτισμού των Ρομά και για τη διάθεση σχετικής χρηματοδότησης· • οι ΟΚΠ των Ρομά συμμετέχουν στην παρακολούθηση των αποτελεσμάτων των μέτρων που υλοποιούνται στο πλαίσιο αυτού του επιχειρησιακού στόχου.

Στόχος 2: Μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού

Κύριοι δείκτες:	Γενικός πληθυσμός:
3) Ποσοστό κινδύνου φτώχειας (κάτω του 60 % του διάμεσου ισοδύναμου εισοδήματος μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις)	Eurostat [ilc_li02] ΣΒΑ 1.2.1
3.1) Παιδιά κάτω των 18 ετών σε κίνδυνο φτώχειας	Eurostat [ilc_li02] ΣΒΑ 1.2.2
4) Ποσοστό ατόμων που ζουν σε νοικοκυριό με σοβαρή υλική στέρηση⁶ (δεν μπορούν να αγοράσουν 4 είδη από τα 9, π.χ. τρόφιμα, να καλέσουν φίλους κ.λπ.)	Eurostat [ilc_mddd11] ΣΒΑ 1 Eurostat [ilc_mddd11]

⁶ Θα αντικατασταθεί από την κοινωνική και υλική στέρηση (Eurostat [ilc_md07]) και τον αντίστοιχο δείκτη για τα παιδιά, εάν χρησιμοποιείται στην έκθεση για τους ΣΒΑ για τον γενικό πληθυσμό στο μέλλον

4.1) Παιδιά κάτω των 18 ετών που ζουν με σοβαρή υλική στέρηση	ΣΒΑ 1
--	--------------

Δείκτες αποτελεσμάτων Δευτερεύοντες (προαιρετικά)	
Δείκτης	Γενικός πληθυσμός
Ποσοστό ατόμων που ζουν σε νοικοκυριό που δεν μπορεί να πληρώσει ένα γεύμα με κρέας, κοτόπουλο, ψάρι (ή χορτοφαγικό ισοδύναμο) μέρα παρά μέρα	Eurostat [ilc_mdcs03]
Ποσοστό ατόμων που ζουν σε νοικοκυριό όπου τουλάχιστον ένα άτομο πήγε για ύπνο νηστικό τον περασμένο μήνα διότι δεν υπήρχαν αρκετά χρήματα για τρόφιμα	μ.δ. / FRS
Ποσοστό παιδιών ηλικίας 0-17 ετών που ζουν σε νοικοκυριό όπου τουλάχιστον ένα άτομο πήγε για ύπνο νηστικό τον περασμένο μήνα διότι δεν υπήρχαν αρκετά χρήματα για τρόφιμα	μ.δ. / FRS
Ποσοστό ατόμων που ζουν σε νοικοκυριό το οποίο καλύπτει τα μηνιαία έξοδα με (μεγάλη) δυσκολία	Eurostat [ilc_mdcs09]
Ποσοστό ατόμων που δεν διαθέτουν τραπεζικό λογαριασμό	μ.δ./FRS

Δείκτες διαδικασιών για τον οριζόντιο στόχο 2: Μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού
Δείκτης — Διάσταση Α — Θεσμικό πλαίσιο
- τα εθνικά στρατηγικά πλαίσια για τους Ρομά ή τα σχετικά έγγραφα πολιτικής περιλαμβάνουν ρητά μέτρα με δείκτες και στόχους για τη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού μεταξύ των Ρομά, με σαφή επικέντρωση στην παιδική φτώχεια· - οι κατευθυντήριες γραμμές για την κοινωνική προστασία και την υλοποίηση της βοήθειας περιλαμβάνουν διατάξεις για την καταπολέμηση των διακρίσεων με σκοπό την εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης για τους Ρομά· - υπάρχει μηχανισμός που εγγυάται την πρόσβαση σε τραπεζικό λογαριασμό· - παρέχονται τραπεζικές εγγυήσεις για μικροπιστώσεις για τα νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα.
Δείκτης — Διάσταση Β — Συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις
- εφαρμόζεται πρόγραμμα διατροφής και επισιτισμού για τα παιδιά σχολικής ηλικίας· - οργανώνεται στοχευμένη κατάρτιση για την καταπολέμηση των διακρίσεων και του αντιτιστάνισμού για το προσωπικό των κοινωνικών υπηρεσιών· - εφαρμόζονται ειδικά εθνικά μέτρα για να ληφθεί υπόψη η διαγενεακή φτώχεια και η ανάγκη στήριξης των παιδιών Ρομά και των οικογενειών τους όσον αφορά την εκπαίδευση, τη στέγαση, την υγεία και τη μείωση της φτώχειας· - παρέχεται κατάρτιση σε στοιχειώδεις χρηματοοικονομικές γνώσεις και στήριξη για τη χρηματοπιστωτική ένταξη.
Δείκτης — Διάσταση Γ — Ποιότητα των διαδικασιών λήψης αποφάσεων
- έχουν ληφθεί μέτρα για να εξασφαλιστεί η συμμετοχή των Ρομά στην ανάπτυξη απαντήσεων πολιτικής στον τομέα της κοινωνικής ένταξης / μείωσης της φτώχειας· - τα συγκεκριμένα μέτρα στον τομέα της μείωσης της φτώχειας και της κοινωνικής ένταξης (ιδίως εκείνα που στοχεύουν στους Ρομά με υψηλό κίνδυνο περιθωριοποίησης) αναπτύσσονται σε συνεργασία με τις ΟΚΠ των Ρομά· - οι παρεμβάσεις στον τομέα της μείωσης της φτώχειας και της κοινωνικής ένταξης (ιδίως εκείνες που στοχεύουν στους Ρομά με υψηλό κίνδυνο περιθωριοποίησης) διεξάγονται με τη συμμετοχή οργανώσεων της κοινότητας των Ρομά· - οι ΟΚΠ των Ρομά συμμετέχουν στις επιτροπές παρακολούθησης του επιχειρησιακού

προγράμματος των ταμείων της ΕΕ, στο πλαίσιο των οποίων υλοποιούνται τα ειδικά μέτρα για τη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού (ιδίως εκείνα που στοχεύουν στους Ρομά με υψηλό κίνδυνο περιθωριοποίησης)·

- οι ΟΚΠ των Ρομά συμμετέχουν στην παρακολούθηση των αποτελεσμάτων των μέτρων που εφαρμόζονται για τη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού (ιδίως εκείνων που στοχεύουν στους Ρομά με υψηλό κίνδυνο περιθωριοποίησης)·
- οι κρατικοί φορείς και η διοίκηση (κεντρική και τοπική) λαμβάνουν υπόψη τη συμβολή της κοινωνίας των πολιτών Ρομά, των επιχειρήσεων και της βιομηχανίας, του ακαδημαϊκού κόσμου και της έρευνας στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων στον τομέα της κοινωνικής ένταξης / μείωσης της φτώχειας.

Στόχος 3: Προώθηση της συμμετοχής μέσω της ενδυνάμωσης και οικοδόμηση συνεργασίας και εμπιστοσύνης στους δημόσιους οργανισμούς

Κύριος δείκτης:	Γενικός πληθυσμός
5) Ποσοστό ατόμων που έκριναν ότι υπέστησαν διακρίσεις (σε οποιονδήποτε τομέα) τους τελευταίους 12 μήνες και ανέφεραν το τελευταίο περιστατικό διακρίσεων λόγω του ότι είναι Ρομά	μ.δ. / ενδεχόμενη σύνδεση με τη FRS
6) Δείκτης προώθησης της ενεργού πολιτότητας και της συμμετοχής ΥΠΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	ενδεχόμενη σύνδεση με τη FRS

Δείκτες αποτελεσμάτων Δευτερεύοντες (προαιρετικά)	
Δείκτης	Γενικός πληθυσμός
Ποσοστό ατόμων ηλικίας 16 ετών και άνω που ΔΕΝ κατήγγειλαν το πλέον πρόσφατο συμβάν παρενόχλησης λόγω του ότι είναι Ρομά (επί του συνόλου των ατόμων που βίωσαν παρενόχληση)	μ.δ. / ενδεχόμενη σύνδεση με τη FRS
Ποσοστό ατόμων ηλικίας 16 ετών και άνω που ΔΕΝ κατήγγειλαν το πλέον πρόσφατο συμβάν σωματικής επίθεσης λόγω του ότι είναι Ρομά	μ.δ. / ενδεχόμενη σύνδεση με τη FRS ΣΒΑ 16.3.1
Ποσοστό ατόμων ηλικίας 16 ετών και άνω που γνώριζαν την ύπαρξη ενός τουλάχιστον φορέα ισότητας, των εθνικών θεσμικών οργάνων για τα ανθρώπινα δικαιώματα ή της υπηρεσίας του διαμεσολαβητή	Ενδεχόμενη σύνδεση με την έρευνα του FRA για τους Ρομά
Ποσοστό ατόμων ηλικίας 16 ετών και άνω που μάλλον εμπιστεύονται την αστυνομία	Eurostat [Ilc_pw03]
Ποσοστό ατόμων ηλικίας 16 ετών και άνω που μάλλον εμπιστεύονται το δικαστικό σύστημα	Eurostat [Ilc_pw03]
Περαιτέρω δείκτες σχετικά με τη συμμετοχή, προς ανάπτυξη: Ποσοστό ατόμων που απασχολούνται σε δημόσιες υπηρεσίες (κατηγορία NACE ⁷ Ο) Ποσοστό ατόμων που απασχολούνται ως επαγγελματίες ή διευθυντικά στελέχη (ISCO ⁸ 8+9) Ποσοστό ατόμων που ψήφισαν στις (πλέον πρόσφατες) εθνικές εκλογές	Eurostat [lfsa_eisn2]

Δείκτες διαδικασιών για τον οριζόντιο στόχο 3: Προώθηση της συμμετοχής μέσω της ενδυνάμωσης και οικοδόμηση συνεργασίας και εμπιστοσύνης	
Δείκτης — Διάσταση Α — Θεσμικό πλαίσιο	
- τα εθνικά στρατηγικά πλαίσια για τους Ρομά ή τα σχετικά έγγραφα πολιτικής περιλαμβάνουν ρητά μέτρα με δείκτες και στόχους για την προώθηση της συμμετοχής μέσω της ενδυνάμωσης των Ρομά και για την οικοδόμηση συνεργασίας και εμπιστοσύνης - οι ΜΚΟ σε τοπικό επίπεδο και σε επίπεδο κοινότητας συμμετέχουν στη συντονισμένη παρακολούθηση, από την κοινωνία των πολιτών, της εφαρμογής της στρατηγικής σε ολόκληρη την ΕΕ· - εκπρόσωποι των ΟΚΠ των Ρομά καλούνται τακτικά να συμμετέχουν ως πλήρη μέλη στις εθνικές επιτροπές παρακολούθησης των ενωσιακών κονδυλίων·	

⁷ Η NACE είναι ακρωνύμιο που χρησιμοποιείται για τον καθορισμό των διαφόρων στατιστικών ταξινομήσεων των οικονομικών δραστηριοτήτων που αναπτύχθηκαν από το 1970 στην [Ευρωπαϊκή Ένωση \(ΕΕ\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/NACE).

<https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/NACE> ιστορικό

⁸ Η Διεθνής Τυποποιημένη Κατάταξη Επαγγελματιών (ISCO)· <http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/>

- στους δήμους με υψηλό ποσοστό Ρομά στον πληθυσμό, υπάρχει στις τοπικές διοικήσεις επίσημη θέση διαμεσολαβητή Ρομά·
- στους δήμους με υψηλό ποσοστό Ρομά στον πληθυσμό υπάρχει μία ή περισσότερες ειδικές θέσεις συμβούλου για τους Ρομά·
- τα κύρια πολιτικά κόμματα δεσμεύονται να τοποθετούν στους εκλογικούς καταλόγους τους υποψήφιους Ρομά σε εκλόγιμες θέσεις για τις κοινοβουλευτικές εκλογές και τους φορείς της περιφερειακής / τοπικής αυτοδιοίκησης·
- στο θεσμικό πλαίσιο των πόλεων και των δήμων με υψηλό ποσοστό Ρομά στον πληθυσμό περιλαμβάνονται συμβουλευτικά όργανα για τους Ρομά ή συντονιστές πολιτικής για τους Ρομά, με σκοπό την εφαρμογή της πολιτικής για την ένταξη των Ρομά·
- υπάρχει εξειδικευμένη υπηρεσία με εντολή να βελτιώσει την εμπιστοσύνη και την ενδυνάμωση των Ρομά, και λειτουργεί αποτελεσματικά·
- τα εθνικά θεσμικά όργανα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, η υπηρεσία του διαμεσολαβητή και το όργανο για την ισότητα διαβουλεύονται τακτικά με την κοινωνία των πολιτών σχετικά με την κατάσταση των Ρομά και/ή εξασφαλίζουν τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών των Ρομά σε τακτικές διαβουλεύσεις·
- ο μηχανισμός νομικής υποστήριξης για την αντιμετώπιση περιστατικών αντισιγανισμού διαθέτει τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους για την αποτελεσματική λειτουργία του·
- έχουν θεσπιστεί μηχανισμοί για την εξασφάλιση και την ενθάρρυνση της συμμετοχής των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών Ρομά/υπέρ των Ρομά στο πλαίσιο της συντονισμένης παρακολούθησης της εφαρμογής των εθνικών στρατηγικών πλαισίων για τους Ρομά και της παρακολούθησης και καταγγελίας της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο·
- διατίθενται κονδύλια για τη στήριξη της κοινωνίας των πολιτών σε έργα που αποσκοπούν στην ενδυνάμωση των Ρομά και στην οικοδόμηση συνεργασίας και εμπιστοσύνης στους δημόσιους θεσμούς·
- διατίθεται προϋπολογισμός για εκστρατείες ευαισθητοποίησης με στόχο την εξάλειψη των στερεοτύπων που αφορούν τους Ρομά.

Δείκτης — Διάσταση Β — Συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις

- ποσοστό καταγγελιών που καταλήγουν σε δικαστικές υποθέσεις·
- εκπαίδευση των υπευθύνων σε θέματα αντισιγανισμού και καταπολέμησης των διακρίσεων.

Δείκτης — Διάσταση Γ — Ποιότητα των διαδικασιών λήψης αποφάσεων

- οι μηχανισμοί για την ενθάρρυνση της συμμετοχής των Ρομά στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση της πολιτικής σε εθνικό επίπεδο ορίζονται ρητά στα εθνικά στρατηγικά πλαίσια για τους Ρομά·
- υπάρχουν μηχανισμοί που ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των Ρομά στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση κάθε πολιτικής που επηρεάζει την κατάστασή τους σε τοπικό επίπεδο·
- οι Ρομά συμμετέχουν σε συμβούλια μέσω ενημέρωσης·
- οι ΟΚΠ των Ρομά συμμετέχουν στην παρακολούθηση των αποτελεσμάτων των μέτρων που υλοποιούνται στο πλαίσιο αυτού του οριζόντιου στόχου·
- οι Ρομά συμμετέχουν σε θέσεις στελεχών ή λήψης αποφάσεων σε οργανώσεις που υλοποιούν δραστηριότητες στον τομέα της ένταξης των Ρομά·
- οι Ρομά απασχολούνται στα εθνικά σημεία επαφής για τους Ρομά (NRCP) και σε άλλους φορείς που σχετίζονται με την ένταξη των Ρομά·
- έχουν δημιουργηθεί τοπικά σχέδια (σύμφωνα με τα εθνικά στρατηγικά πλαίσια για τους Ρομά) τα οποία εφαρμόζονται από τις τοπικές αρχές σε συνεργασία με τις ΟΚΠ των Ρομά, ιδίως όσες δραστηριοποιούνται σε τοπικό επίπεδο.

ΤΟΜΕΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Στόχος 4: Αύξηση της πραγματικής ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτική συμπεριληπτική γενική εκπαίδευση

Κύριος δείκτης:	Γενικός πληθυσμός
7) Ποσοστό παιδιών ηλικίας από 3 ετών έως την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης τα οποία φοιτούν στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα	Eurostat [sdg_04_30] ΣΒΑ 4.2.2
8) Ποσοστό ατόμων ηλικίας 20-24 ετών που έχουν ολοκληρώσει τουλάχιστον την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Eurostat [edat_lfs_9903] ΣΒΑ 4.3
9) Ποσοστό παιδιών ηλικίας 6-15 ετών που φοιτούν σε σχολεία όπου «όλοι ή οι περισσότεροι συμμαθητές είναι Ρομά» όπως ανέφεραν οι απαντήσαντες (μόνο επιλεγμένες χώρες)	Άνευ αντικειμένου

Δείκτες αποτελεσμάτων Δευτερεύοντες (προαιρετικά)	
Δείκτης	Γενικός πληθυσμός
Ποσοστό παιδιών σε ηλικία υποχρεωτικής εκπαίδευσης (5-18 ετών) που παρακολουθούν εκπαίδευση, μέλη νοικοκυριού (ανάλογα με τη χώρα)	μ.δ.
Ποσοστό ατόμων ηλικίας 16 ετών και άνω που πιστεύουν ότι υπέστησαν διακρίσεις λόγω του ότι είναι Ρομά τους τελευταίους 12 μήνες, όταν επικοινωνήσαν με σχολικές αρχές (ως γονείς/κηδεμόνες ή μαθητές)	μ.δ. / ενδεχόμενη σύνδεση με τη FRS
Άτομα που εγκατέλειψαν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση, 18-24 ετών	Eurostat [edat_lfse_14]
Ποσοστό ατόμων ηλικίας 30-34 ετών που έχουν ολοκληρώσει τριτοβάθμια εκπαίδευση	Eurostat [t2020_41]
Διάδοση του εκφοβισμού/παρενόχλησης παιδιών με κίνητρο το μίσος (λόγω του ότι είναι Ρομά) στο σχολείο, κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών, από το σύνολο των απαντησάντων που είναι γονείς/κηδεμόνες παιδιών σχολικής ηλικίας	μ.δ. / FRS
Υπό περαιτέρω ανάπτυξη: - Ποσοστό παιδιών σχολικής ηλικίας που ζουν σε νοικοκυριό χωρίς υπολογιστή - Ποσοστό παιδιών σχολικής ηλικίας που ζουν σε νοικοκυριό χωρίς πρόσβαση στο διαδίκτυο - Ποσοστό νέων Ρομά 16-24 ετών που ζουν σε νοικοκυριό χωρίς υπολογιστή - Ποσοστό νέων Ρομά 16-24 ετών που ζουν σε νοικοκυριό χωρίς πρόσβαση στο διαδίκτυο	

Δείκτες διαδικασιών για τον στόχο 4: Αύξηση της πραγματικής συμμετοχής των Ρομά σε ποιοτική συμπεριληπτική γενική εκπαίδευση
Δείκτης — Διάσταση Α — Θεσμικό πλαίσιο - στα εθνικά στρατηγικά πλαίσια για τους Ρομά προβλέπεται η παρακολούθηση της συμπερίληψης των Ρομά στις γενικές πολιτικές για την εκπαίδευση· - προβλέπεται εθνικό/περιφερειακό πρόγραμμα εξάλειψης του διαχωρισμού· - εφαρμόζεται εθνικό σχέδιο για την πρόληψη και την εξάλειψη της εσφαλμένης διάγνωσης που οδηγεί σε ακατάλληλη τοποθέτηση των μαθητών Ρομά σε τμήματα ειδικής αγωγής·

- έχουν τεθεί σε εφαρμογή προγράμματα θετικής δράσης για την απασχόληση εκπαιδευτικών Ρομά στη γενική εκπαίδευση·
- θέσεις σχολικού διαμεσολαβητή Ρομά και βοηθού εκπαιδευτικού Ρομά είναι ενταγμένες στο εκπαιδευτικό σύστημα·
- τα εθνικά στρατηγικά πλαίσια για τους Ρομά αντικατοπτρίζουν ρητές διασφαλίσεις και κριτήρια για τη συμπερίληψη των Ρομά στις γενικές πολιτικές για την εκπαίδευση·
- υπάρχει σύστημα εξασφάλισης θέσεων για νεαρούς Ρομά είτε στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είτε στην επαγγελματική εκπαίδευση, καθώς και υποστήριξης της φοίτησής τους, με ιδιαίτερη έμφαση στα κορίτσια·
- υπάρχει σύστημα υποστήριξης των Ρομά που ενδιαφέρονται για την τριτοβάθμια εκπαίδευση μέσω υποτροφιών, καθοδήγησης και συμβουλευτικής, με ιδιαίτερη έμφαση στα κορίτσια.

Δείκτης — Διάσταση Β — Συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις

- έχουν ληφθεί μέτρα για την εξασφάλιση της πραγματικής πρόσβασης των Ρομά σε ποιοτική συμπεριληπτική γενική εκπαίδευση, με μακροπρόθεσμο στόχο την επίτευξη του ίδιου επιπέδου πραγματικής πρόσβασης με εκείνο που ισχύει για τον γενικό πληθυσμό·
- υπάρχουν και εφαρμόζονται εγγυήσεις για να διασφαλίζεται η πραγματική ισότιμη πρόσβαση των παιδιών Ρομά στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα·
- παρέχεται στους εκπαιδευτικούς και στο λοιπό εκπαιδευτικό προσωπικό στοχευμένη κατάρτιση για την πρόληψη των διακρίσεων και του αντισημιτισμού στην εκπαίδευση·
- οι εκπαιδευτικοί λαμβάνουν κατάρτιση ώστε να διασφαλίζουν / να χρησιμοποιούν μια συμπεριληπτική εκπαιδευτική προσέγγιση·
- παρέχεται στους μαθητές Ρομά ατομική παιδαγωγική υποστήριξη από ειδικευμένο προσωπικό στη γενική εκπαίδευση·
- εφαρμόζονται προγράμματα σπουδών και χρησιμοποιείται διδακτικό υλικό για τη διδασκαλία του πολιτισμού, της ιστορίας και της γλώσσας των Ρομά·
- εφαρμόζονται μέτρα για την προώθηση της πρόσβασης των παιδιών Ρομά σε εξωσχολικές, πολιτιστικές δραστηριότητες και δραστηριότητες αναψυχής σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον·
- οι Ρομά επωφελούνται από προγράμματα στήριξης (όπως ατομική στήριξη, υποτροφίες και καθοδήγηση, μεταξύ άλλων όσον αφορά τον ψηφιακό γραμματισμό)·
- διατίθεται προϋπολογισμός για την καταπολέμηση του ρατσισμού σε βάρος των Ρομά στα σχολεία·
- παρέχονται υποτροφίες για υποστήριξη των Ρομά που έχουν εγγραφεί στο πανεπιστήμιο·
- οι σπουδές Ρομανολογίας / Ρομά αποτελούν μέρος των προγραμμάτων πανεπιστημιακού επιπέδου·
- η διδασκαλία της γλώσσας ρομανί προσφέρεται δωρεάν στα σχολεία·
- έχουν τεθεί σε εφαρμογή στοχευμένα μέτρα για τη στήριξη της άτυπης κατάρτισης και της πιστοποίησης των δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί στην πράξη.

Δείκτης — Διάσταση Γ — Ποιότητα των διαδικασιών λήψης αποφάσεων

- έχουν ληφθεί μέτρα για να εξασφαλιστεί η συμμετοχή των Ρομά στην ανάπτυξη απαντήσεων πολιτικής στον τομέα της εκπαίδευσης·
- οι σχολικές επιθεωρήσεις συμμετέχουν στην παρακολούθηση των αποτελεσμάτων των μέτρων που υλοποιούνται στο πλαίσιο του στόχου αυτού·
- οι ΟΚΠ των Ρομά συμμετέχουν στις επιτροπές παρακολούθησης του επιχειρησιακού προγράμματος των ταμείων της ΕΕ, στο πλαίσιο των οποίων εφαρμόζονται τα ειδικά μέτρα για την προώθηση της ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση (ιδίως για την καταπολέμηση του διαχωρισμού και την προώθηση της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες).

Στόχος 5: Αύξηση της πραγματικής ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτική και βιώσιμη απασχόληση

Κύριος δείκτης:	Γενικός πληθυσμός
10) Ποσοστό ατόμων ηλικίας 20-64 ετών που κατά δήλωσή τους έχουν ως κύρια δραστηριότητά τους «αμειβόμενη εργασία»	Eurostat [Ifsa_ergan] ΣΒΑ 8.5

(συμπεριλαμβανομένων πλήρους απασχόλησης, μερικής απασχόλησης, εργασίας ad hoc, αυτοαπασχόλησης και περιστασιακής εργασίας ή εργασίας κατά τις τελευταίες τέσσερις εβδομάδες)	
11) Ποσοστό νέων ηλικίας 15-29 ετών * των οποίων η τρέχουσα κύρια δραστηριότητα είναι «εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης» (EAEK)	Eurostat [edat_lfse_20] ΣΒΑ 8.6.1
12) Χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων: Διαφορά στο ποσοστό αμειβόμενης εργασίας μεταξύ γυναικών και ανδρών ηλικίας 20-64 ετών	Eurostat [lfsa_ergan] ΣΒΑ 8.5
Δείκτες αποτελεσμάτων Δευτερεύοντες (προαιρετικά)	
Δείκτης	Γενικός πληθυσμός
Ποσοστό ατόμων ηλικίας 16 ετών και άνω που πιστεύουν ότι υπέστησαν διακρίσεις λόγω του ότι είναι Ρομά τους τελευταίους 12 μήνες κατά την εργασία τους	μ.δ. / ενδεχόμενη σύνδεση με τη FRS
Ποσοστό ατόμων ηλικίας 16 ετών και άνω που πιστεύουν ότι υπέστησαν διακρίσεις λόγω του ότι είναι Ρομά τους τελευταίους 12 μήνες κατά την αναζήτηση εργασίας	μ.δ. / ενδεχόμενη σύνδεση με τη FRS
Περαιτέρω δείκτες σχετικά με την ποιότητα της απασχόλησης, προς ανάπτυξη: μόνιμες συμβάσεις, ειδικευμένη εργασία, ποσοστό ατόμων που εργάζονται σε δημόσιες υπηρεσίες, εργασιακή φτώχεια, και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση	

Δείκτες διαδικασιών για τον στόχο 5: Αύξηση της πραγματικής συμμετοχής των Ρομά σε αμειβόμενη ποιοτική και βιώσιμη απασχόληση
Δείκτης — Διάσταση Α — Θεσμικό πλαίσιο
- υπάρχει και χρηματοδοτείται επαρκώς μηχανισμός στήριξης της ποιοτικής απασχόλησης των Ρομά· - οι οργανώσεις των Ρομά συμμετέχουν ως παρατηρητές στις συνδικαλιστικές οργανώσεις και στις τριμερείς επιτροπές· - έχουν τεθεί σε εφαρμογή προγράμματα καθοδήγησης και ανάπτυξης σταδιοδρομίας για τη στήριξη της απασχόλησης των επαγγελματιών Ρομά στη δημόσια διοίκηση· - υπάρχουν μηχανισμοί στήριξης της απασχόλησης των Ρομά ως προσωπικού πλήρους απασχόλησης σε οργανισμούς απασχόλησης και άλλες διοικητικές υπηρεσίες, που διευκολύνουν την πρόσβαση στην απασχόληση· - υπάρχουν θέσεις «διαμεσολαβητή για την απασχόληση και τους νέους» στη διοικητική δομή των δήμων με υψηλό ποσοστό Ρομά στον πληθυσμό· - εφαρμόζονται προγράμματα που υποστηρίζουν τις μικρές νεοφυείς επιχειρήσεις των Ρομά και τις επιχειρηματικές πρωτοβουλίες των Ρομά.
Δείκτης — Διάσταση Β — Συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις
- εφαρμόζονται στοχευμένα μέτρα υποστήριξης της επιχειρηματικότητας και της αυτοαπασχόλησης των Ρομά, ιδίως για τους νέους· - εφαρμόζονται στοχευμένα μέτρα στήριξης για την επισημοποίηση της υφιστάμενης άτυπης απασχόλησης· - εφαρμόζονται στοχευμένα μέτρα στήριξης της απασχόλησης των Ρομά στη δημόσια διοίκηση· - τα προγράμματα δημόσιων έργων με στόχο κοινότητες με υψηλό ποσοστό Ρομά στον πληθυσμό έχουν σαφείς στρατηγικές εξόδου με συνιστώσες οικοδόμησης δεξιοτήτων και προσόντων·

- εφαρμόζονται και χρηματοδοτούνται προγράμματα που υποστηρίζουν την πρώτη επαγγελματική εμπειρία, την τοποθέτηση σε θέση εργασίας, τη μαθητεία και την εξέλιξη της σταδιοδρομίας, με στόχο τους νέους Ρομά·
- εφαρμόζονται προγράμματα που στηρίζουν τους εργοδότες οι οποίοι προσλαμβάνουν προσωπικό χωρίς αποκλεισμούς και που ενθαρρύνουν την ισότητα ευκαιριών στον χώρο εργασίας·
- διοργανώνονται εκστρατείες ευαισθητοποίησης και στοχευμένης κατάρτισης για την αντιμετώπιση των διακρίσεων και του αντιτισιγανισμού στην αγορά εργασίας για τους οργανισμούς απασχόλησης, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και τους εργοδότες·
- υπάρχουν, και είναι πλήρως λειτουργικά, συστήματα μικροπιστώσεων για μικρές επιχειρήσεις που απευθύνονται ρητά στις κοινότητες των Ρομά.

Δείκτης — Διάσταση Γ — Ποιότητα των διαδικασιών λήψης αποφάσεων

- έχουν ληφθεί μέτρα για να εξασφαλιστεί η συμμετοχή των Ρομά στην ανάπτυξη απαντήσεων πολιτικής στον τομέα της απασχόλησης·
- οι ΟΚΠ των Ρομά συμμετέχουν στις επιτροπές παρακολούθησης του επιχειρησιακού προγράμματος των ταμείων της ΕΕ, στο πλαίσιο του οποίου εφαρμόζονται τα ειδικά μέτρα για την αύξηση της πραγματικής συμμετοχής των Ρομά σε αμειβόμενη ποιοτική και βιώσιμη απασχόληση·
- οι ΟΚΠ των Ρομά συμμετέχουν στην παρακολούθηση των αποτελεσμάτων των εφαρμοζόμενων μέτρων·
- τα κυβερνητικά όργανα και η διοίκηση (κεντρική και τοπική) περιλαμβάνουν τη συμβολή της κοινωνίας των πολιτών Ρομά και ιδίως των Ρομά επιχειρηματιών και των επιτυχημένων επαγγελματιών Ρομά, στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων στον τομέα της απασχόλησης.

* Τα τρέχοντα δεδομένα που βασίζονται σε έρευνες του FRA καλύπτουν μόνο την ηλικιακή ομάδα 16-29 ετών.

Στόχος 6: Βελτίωση της υγείας των Ρομά και αύξηση της πραγματικής ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης

Κύριος δείκτης:	Γενικός πληθυσμός
13) Διαφορά του προσδόκιμου επιβίωσης κατά τη γέννηση (γενικός πληθυσμός σε σχέση με τους Ρομά)	Βάση δεδομένων για την ανθρώπινη θνησιμότητα / Eurostat [demo_mlexpec]
14) Ποσοστό ατόμων που έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και κοινωνικές υπηρεσίες, ΥΠΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	μ.δ. / ενδεχόμενη σύνδεση με τη FRS
Δείκτες αποτελεσμάτων Δευτερεύοντες (προαιρετικά)	
Δείκτης	Γενικός πληθυσμός
Ποσοστό ατόμων ηλικίας 16 ετών και άνω που αξιολογούν την υγεία τους γενικά ως «πολύ καλή» ή «καλή»	Eurostat [hlth_silc_01]
Ποσοστό ατόμων ηλικίας άνω των 16 ετών με ιατρική ασφαλιστική κάλυψη	ΟΟΣΑ [ECHI 76]
Ποσοστό ατόμων ηλικίας 16 ετών και άνω που πιστεύουν ότι υπέστησαν διακρίσεις λόγω του ότι είναι Ρομά κατά τους τελευταίους 12 μήνες κατά την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας	μ.δ. / ενδεχόμενη σύνδεση με τη FRS
Υπό περαιτέρω ανάπτυξη: Ποσοστό γυναικών Ρομά που γέννησαν το πρώτο τους παιδί πριν συμπληρώσουν το 20ό έτος. Μη ικανοποιούμενη ιατρική ανάγκη	Eurostat [demo_fordager] ΣΒΑ 3.7 Eurostat [SDG_03_60]

Δείκτες διαδικασιών για τον στόχο 6: Βελτίωση της υγείας των Ρομά και αύξηση της

πραγματικής πρόσβασης των Ρομά σε ποιοτικές υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης	
Δείκτης — Διάσταση Α — Θεσμικό πλαίσιο	
• το σύστημα διαμεσολάβησης στον τομέα της υγείας έχει θεσμοθετηθεί και ενσωματωθεί στις σχετικές δομές της δημόσιας διοίκησης στον τομέα της υγείας· • υπάρχει σύστημα ενθάρρυνσης και υποστήριξης των προοπτικών εξέλιξης της σταδιοδρομίας των διαμεσολαβητών υγείας που επιθυμούν να γίνουν επαγγελματίες του τομέα της υγείας· • υπάρχει σύστημα παροχής προληπτικών υπηρεσιών υγείας στους Ρομά σε γκέτο και σε διαχωρισμένους/απομακρυσμένους οικισμούς· • οι περιφερειακές επιθεωρήσεις υγείας διαθέτουν τους πόρους (οικονομικούς και ανθρώπινους) για να εξασφαλίζουν ότι τα προγράμματα εμβολιασμού και ανοσοποίησης σε εθνικό επίπεδο για τα παιδιά και τους ηλικιωμένους, καθώς και υπηρεσίες πρόληψης όπως οι εξετάσεις αίματος και οι προσυμπτωματικοί έλεγχοι καρκίνου, παρέχονται και στις κοινότητες των Ρομά.	
Δείκτης — Διάσταση Β — Συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις	
• εφαρμόζονται προγράμματα ευαισθητοποίησης για την υγεία, προσαρμοσμένα στις συγκεκριμένες προκλήσεις στον τομέα της υγείας που αντιμετωπίζουν οι Ρομά (συμπεριλαμβανομένων των υγιεινών τρόπων ζωής και διατροφής)· • υπάρχουν και εφαρμόζονται προληπτικά προγράμματα για την υγεία που καλύπτουν τις ομάδες υψηλού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά· • οργανώνονται εκστρατείες ευαισθητοποίησης που προωθούν την κατανόηση της ανάγκης των εμβολιασμών· • ο εμβολιασμός των παιδιών και των ηλικιωμένων (γρίπη) είναι οικονομικά προσιτός και πραγματοποιείται· • διενεργούνται τακτικά δωρεάν προληπτικοί προσυμπτωματικοί έλεγχοι στα παιδιά, με μέτρα παρακολούθησης για τις ομάδες κινδύνου· • υπάρχουν προγράμματα προγεννητικής φροντίδας που στοχεύουν στις γυναίκες που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση και παρέχονται σε τακτική βάση υπηρεσίες προγεννητικής φροντίδας· • υπάρχουν συστήματα παρακολούθησης της υγείας μητέρας και παιδιού που απευθύνονται σε παιδιά ηλικίας 0-3 ετών με ιδιαίτερη έμφαση στις μειονεκτούσες ομάδες· • παρέχεται τακτικά στο προσωπικό του τομέα της υγείας στοχευμένη κατάρτιση σε θέματα πρόληψης των διακρίσεων και αντισιγανισμού· • διεξάγονται εκστρατείες ευαισθητοποίησης σε θέματα υγείας και εκστρατείες με στόχο τις κοινότητες των Ρομά.	
Δείκτης — Διάσταση Γ — Ποιότητα των διαδικασιών λήψης αποφάσεων	
• μέτρα που εξασφαλίζουν τη συμμετοχή των Ρομά στην ανάπτυξη μέτρων πολιτικής στον τομέα της υγείας· • ανάπτυξη ειδικών μέτρων για την αντιμετώπιση των προκλήσεων στον τομέα της υγείας, σε συνεργασία με τις ΟΚΠ των Ρομά· • οι ΟΚΠ των Ρομά συμμετέχουν στις επιτροπές παρακολούθησης του επιχειρησιακού προγράμματος των ταμείων της ΕΕ, στο πλαίσιο του οποίου εφαρμόζονται τα ειδικά μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης των Ρομά σε υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης· • οι ΟΚΠ των Ρομά συμμετέχουν στην παρακολούθηση των αποτελεσμάτων των μέτρων που εφαρμόζονται στον τομέα της υγείας· • οι κρατικοί φορείς και η δημόσια διοίκηση (κεντρική και τοπική) περιλαμβάνουν τη συμβολή της κοινωνίας των πολιτών Ρομά, ιδίως των δικτύων των διαμεσολαβητών υγείας των Ρομά, στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων στον τομέα της υγείας.	

Στόχος 7: Αύξηση της πραγματικής ισότιμης πρόσβασης σε επαρκή μη διαχωρισμένη στέγαση και βασικές υπηρεσίες⁹

Κύριος δείκτης:	Γενικός πληθυσμός
15) Ποσοστό ατόμων που ζουν υπό συνθήκες στέρησης στέγασης (σε διαμέρισμα που είναι πολύ σκοτεινό ή έχει διαρροή στην οροφή, υγρασία στους τοίχους ή στο δάπεδο, ή δεν έχει λουτρό/ντους ή εσωτερικό αποχωρητήριο)	Eurostat [tessi 291]
16) Ποσοστό ατόμων που ζουν σε νοικοκυριό το οποίο δεν έχει τον ελάχιστο αριθμό δωματίων σύμφωνα με τον ορισμό της Eurostat για την υπερπληρότητα	Eurostat [ilc_lvho05a / SDG_11_10] ΣΒΑ 1, ΣΒΑ 11
17) Ποσοστό ατόμων που ζουν σε νοικοκυριό χωρίς τρεχούμενο νερό εντός της κατοικίας (μόνο επιλεγμένες χώρες)	Eurostat [ilc_mdho05] ΣΒΑ 6.1.1
Δείκτες αποτελεσμάτων Δευτερεύοντες (προαιρετικά)	
Δείκτης	Γενικός πληθυσμός
Ποσοστό ατόμων που ζουν σε νοικοκυριό χωρίς τουαλέτα ή λουτρό εντός της κατοικίας	Eurostat [ilc_mdho05 / SDG_06_10] ΣΒΑ 6
Ποσοστό ατόμων που ζουν σε κατοικία με διαρροή στην οροφή, υγρασία στους τοίχους, στο δάπεδο ή στα θεμέλια, ή με σάπια πλαίσια παραθύρων ή πάτωμα	Eurostat [SDG_01_60] ΣΒΑ 1
Ποσοστό ατόμων που ζουν σε νοικοκυριό, τα οποία κατά τους τελευταίους 12 μήνες εξαναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν την κατοικία ή τον χώρο προσωρινής διαμονής	μ.δ.
Ποσοστό ατόμων ηλικίας 16 ετών και άνω που έχουν υποστεί διακρίσεις λόγω της Ρομά καταγωγής τους την τελευταία πενταετία κατά την αναζήτηση στέγης	μ.δ. / ενδεχόμενη σύνδεση με τη FRS
Υπό περαιτέρω ανάπτυξη: Οικιστικός διαχωρισμός. Δείκτης/-ες που αντικατοπτρίζει/-ουν τις γεωγραφικές πτυχές της κατάστασης των Ρομά. Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες και υποδομές στην περιοχή (υπηρεσίες υγείας, δημόσιες συγκοινωνίες, σχολεία, φροντίδα παιδιών κλπ.) λόγω της απόστασης, του κόστους, του ωραρίου λειτουργίας ή της έλλειψης εξυπηρέτησης. Ποσοστό ατόμων που ζουν σε παράνομη ή άναρχη στέγαση.	μ.δ. μ.δ.

Δείκτες διαδικασιών για τον στόχο 7: Αύξηση της πραγματικής πρόσβασης των Ρομά σε επαρκή μη διαχωρισμένη στέγαση και σε βασικές υπηρεσίες
Δείκτης — Διάσταση Α — Θεσμικό πλαίσιο
• τα εθνικά στρατηγικά πλαίσια για τους Ρομά ή τα σχετικά έγγραφα πολιτικής περιλαμβάνουν σαφή μέτρα για την καταπολέμηση του οικιστικού διαχωρισμού· • έχουν θεσπιστεί σαφείς κατευθυντήριες γραμμές για τις εξώσεις και εφαρμόζονται αποτελεσματικά για την προστασία από τις παράτυπες εξώσεις· • έχουν θεσπιστεί σαφείς κατευθυντήριες γραμμές για τις εξώσεις και εφαρμόζονται αποτελεσματικά για την προστασία των νοικοκυριών με παιδιά·

⁹ Όπως υπηρεσίες ύδρευσης, κατάλληλης αποχέτευσης, συλλογής και διαχείρισης αποβλήτων, ηλεκτρική ενέργεια, φυσικό αέριο, πρόσβαση σε συγκοινωνίες, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και ψηφιακές επικοινωνίες (σύμφωνα με την αρχή 20 του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων).

- έχουν αποκατασταθεί τα υφιστάμενα κενά στην κανονιστική ρύθμιση της στέγασης που εμπόδιζαν τη νομιμοποίηση του άναρχου οικιστικού αποθέματος σε γειτονιές Ρομά·
- στα κριτήρια επιλεξιμότητας και αξιολόγησης για έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ και βελτιώνουν τις υποδομές σε περιοχές με υψηλό ποσοστό Ρομά στον πληθυσμό, προβλέπονται ειδικά μόρια για τις επιχειρήσεις με εργαζομένους Ρομά ή διαχειριστές Ρομά·
- εφαρμόζονται πολιτικές που ενθαρρύνουν και υποστηρίζουν τοπικές πρωτοβουλίες αυτοβοήθειας σε επίπεδο κοινοτήτων στον τομέα της στέγασης·
- οι ανάγκες των χώρων προσωρινής εγκατάστασης και των καταυλισμών αξιολογούνται τακτικά·
- υπάρχουν μηχανισμοί που διασφαλίζουν την άσκηση του δικαιώματος των Ρομά για ασφαλές νερό και αποχέτευση.

Δείκτης — Διάσταση Β — Συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις

- τα εθνικά στρατηγικά πλαίσια για τους Ρομά αντικατοπτρίζουν ρητές διασφαλίσεις και κριτήρια για τη συμπερίληψη των Ρομά στις γενικές υπηρεσίες και τα προγράμματα στέγασης·
- εφαρμόζονται στοχευμένα μέτρα για την παροχή στήριξης σε κοινωνικά υποβαθμισμένες περιοχές, με στόχο τη μείωση του διαχωρισμού·
- υπάρχουν στοχευμένα μέτρα με εξασφαλισμένη χρηματοδότηση για τη βελτίωση των δημόσιων υποδομών για μειονεκτούντες οικισμούς όσον αφορά τις οδούς, το νερό, την αποχέτευση, την πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες και εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων·
- εφαρμόζεται το πρόγραμμα «προτεραιότητα στη στέγαση»·
- παρέχεται στο προσωπικό των υπηρεσιών στέγασης και των δημοτικών υπηρεσιών στοχευμένη κατάρτιση σε θέματα καταπολέμησης των διακρίσεων και του αντισιγγανισμού στη στέγαση·
- διεξάγεται σε τακτική βάση χαρτογράφηση και παρακολούθηση των μειονεκτούντων οικισμών και καταυλισμών·
- διεξάγεται σε τακτική βάση παρακολούθηση των θεμάτων στέγασης (αριθμός τοπικών μονάδων στέγασης που χρειάζονται αξιολόγηση).

Δείκτης — Διάσταση Γ — Ποιότητα των διαδικασιών λήψης αποφάσεων

- έχουν ληφθεί μέτρα για να εξασφαλιστεί η συμμετοχή των Ρομά στην ανάπτυξη μέτρων πολιτικής στον τομέα της στέγασης·
- τα ειδικά μέτρα για την αντιμετώπιση των προκλήσεων στον τομέα της στέγασης αναπτύσσονται σε συνεργασία με τις ΟΚΠ των Ρομά·
- αναπτύσσονται και υλοποιούνται παρεμβάσεις στον τομέα της στέγασης που στοχεύουν στους Ρομά (ιδίως για την εξάλειψη του διαχωρισμού) με τη συμμετοχή οργανώσεων της κοινότητας των Ρομά·
- οι ΟΚΠ των Ρομά συμμετέχουν στις επιτροπές παρακολούθησης του επιχειρησιακού προγράμματος των ταμείων της ΕΕ, στο πλαίσιο του οποίου εφαρμόζονται τα ειδικά μέτρα για τη βελτίωση της κατάστασης της στέγασης και ιδίως για την εξάλειψη του διαχωρισμού·
- οι ΟΚΠ των Ρομά συμμετέχουν στην παρακολούθηση των αποτελεσμάτων των εφαρμοζόμενων μέτρων στον τομέα της στέγασης, ιδίως για την εξάλειψη του διαχωρισμού·
- οι κρατικοί φορείς και η δημόσια διοίκηση (κεντρική και τοπική) περιλαμβάνουν τη συμβολή της κοινωνίας των πολιτών Ρομά, ιδίως των δικτύων των διαμεσολαβητών υγείας και εκπαίδευσης των Ρομά, στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων στον τομέα της στέγασης.

Στόχος 7-α: Καταπολέμηση της περιβαλλοντικής στέρησης, προώθηση της περιβαλλοντικής δικαιοσύνης

Δείκτες αποτελεσμάτων Δευτερεύοντες (προαιρετικά)	
Δείκτης	Γενικός πληθυσμός
Ποσοστό Ρομά που ζουν σε νοικοκυριό με τα ακόλουθα αναφερόμενα προβλήματα όσον αφορά τη στέγασή τους: ρύπανση, συσσωματωμένοι ρύποι ή άλλα περιβαλλοντικά προβλήματα στην περιοχή, όπως: καπνός, σκόνη,	Eurostat [ilc_mddw02]

δυσοσμία ή ρύπανση των υδάτων	
Δείκτες αποτελεσμάτων: Δευτερεύοντες (προαιρετικά): Δεν έχουν ακόμη αναπτυχθεί δείκτες σε αυτόν τον τομέα· στους πιθανούς θεματικούς τομείς για ανάπτυξη θα μπορούσαν να περιλαμβάνονται: η έκθεση σε περιβαλλοντικές συνθήκες διαβίωσης που είναι επικίνδυνες και συνδέονται με κινδύνους για την υγεία: • διαβίωση σε περιοχές που είναι επιρρεπείς σε φυσικές καταστροφές (ανά είδος καταστροφής — πλημμύρες ποταμών, στιγμιαίες πλημμύρες, κατολισθήσεις εδάφους κ.λπ.)· • διαβίωση σε περιβαλλοντικά επικίνδυνες περιοχές (ανά είδος — χώροι υγειονομικής ταφής αποβλήτων ή χώροι αποβλήτων, εγκαταλελειμμένες βιομηχανικές εγκαταστάσεις, ορυχεία κ.λπ.)· • έκθεση σε επικίνδυνους παράγοντες (ανά είδος — διαβίωση σε μολυσμένες περιοχές, χρήση μη επεξεργασμένου και μολυσμένου νερού, έκθεση σε τοξικές εκπομπές, ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία κ.λπ.)· • εργασία σε επικίνδυνα επαγγέλματα, συμπεριλαμβανομένης της εργασίας σε χωματερές, χώρους απορριμμάτων κ.λπ. και χωρίς επαρκή προστασία· • διαβίωση σε περιοχές με έλλειψη υποδομών όπως ασφαλές πόσιμο νερό, επεξεργασία λυμάτων, ασφαλτόστρωση των δρόμων, αποκομιδή απορριμμάτων κ.λπ.· • ποσοστό νοικοκυριών που εξαρτώνται από την καύση στερεών αποβλήτων για τη θέρμανση των κατοικιών τους.	

Δείκτες διαδικασιών για τον στόχο 7-α: Καταπολέμηση της περιβαλλοντικής στέρησης, προώθηση της περιβαλλοντικής δικαιοσύνης	
Δείκτης — Διάσταση Α — Θεσμικό πλαίσιο	
• τα εθνικά στρατηγικά πλαίσια για τους Ρομά ή τα σχετικά έγγραφα πολιτικής περιλαμβάνουν σαφή μέτρα για την καταπολέμηση της περιβαλλοντικής στέρησης και την προώθηση της περιβαλλοντικής δικαιοσύνης· • οι κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή εξασφαλίζουν κατά προτεραιότητα πρόσβαση στην κοινωνική στέγαση για τους Ρομά που ζουν σε περιβαλλοντικά επικίνδυνες περιοχές· • τα πρότυπα για την ασφάλεια της στέγασης και για την πρόληψη της διαβίωσης υπό επικίνδυνες συνθήκες εφαρμόζονται αυστηρά· • πραγματοποιείται περιβαλλοντική εκτίμηση των χώρων νέων οικοδομικών κατασκευών και των χώρων προσωρινής εγκατάστασης· • εφαρμόζονται αποτελεσματικοί μηχανισμοί για τη διασφάλιση της εφαρμογής των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας που αφορούν το περιβάλλον.	
Δείκτης — Διάσταση Β — Συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις	
• εφαρμόζονται στοχευμένα μέτρα με εξασφαλισμένη χρηματοδότηση για την επανεγκατάσταση οικογενειών Ρομά που ζουν σε περιβαλλοντικά επικίνδυνες περιοχές· • πραγματοποιείται εκτίμηση των επιπτώσεων των πολιτικών στέγασης και των διατάξεων για τη στέγαση που στοχεύουν στους Ρομά όσον αφορά περιβαλλοντικούς παράγοντες· • στα εθνικά στρατηγικά πλαίσια για τους Ρομά αντιμετωπίζονται οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις των πολιτικών και οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι για τους Ρομά.	
Δείκτης — Διάσταση Γ — Ποιότητα των διαδικασιών λήψης αποφάσεων	
• αναπτύσσονται ειδικά μέτρα για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων στις περιοχές όπου ζουν Ρομά (ιδίως σε διαχωρισμένες κοινότητες Ρομά), σε συνεργασία με τις ΟΚΠ των Ρομά και με κατοίκους Ρομά από τις ενδιαφερόμενες κοινότητες· • αναπτύσσονται και υλοποιούνται παρεμβάσεις στον τομέα του ασφαλούς και βιώσιμου περιβάλλοντος με στόχο τους Ρομά (ιδίως σε διαχωρισμένες κοινότητες Ρομά) με τη συμμετοχή οργανώσεων της κοινότητας των Ρομά· • οι ΟΚΠ των Ρομά συμμετέχουν στις επιτροπές παρακολούθησης του επιχειρησιακού	

προγράμματος των ταμείων της ΕΕ, στο πλαίσιο του οποίου εφαρμόζονται τα ειδικά μέτρα για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής κατάστασης στις περιοχές όπου ζουν Ρομά (ιδίως σε περιθωριοποιημένες κοινότητες Ρομά):

- οι ΟΚΠ των Ρομά συμμετέχουν στην παρακολούθηση των αποτελεσμάτων των μέτρων που εφαρμόζονται για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής κατάστασης σε περιοχές όπου ζουν Ρομά (ιδίως σε διαχωρισμένες κοινότητες Ρομά):
- οι κρατικοί φορείς και η δημόσια διοίκηση (κεντρική και τοπική) περιλαμβάνουν τη συμβολή της κοινωνίας των πολιτών Ρομά, ιδίως των δικτύων των διαμεσολαβητών υγείας των Ρομά, στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων στον τομέα της υγείας.